ΤΟ ΒΗΜΑ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
Κυριακή 01 Μάρτιος 2020

Βιώματα και λογοτεχνία

Δίπλα στο *Καπλάνι της βιτρίνας* βρίσκονται και άλλα έργα της που διεκδικούν με αξιώσεις τη διαχρονία, όπως, μεταξύ άλλων, *Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου* (1971) και το πρώτο της βιβλίο για μεγάλους, το αριστούργημα *Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα* που κυκλοφόρησε το 1987. Η Αλκη Ζέη μπόλιασε τη συλλογική ιστορία με τα βιώματά της, αλλά έκανε λογοτεχνία. Το ύστατο βιβλίο που η ίδια είδε τυπωμένο, με τίτλο *Ενα παιδί από το πουθενά*, κυκλοφόρησε πριν από λίγους μήνες, και, πέραν του Πολυτεχνείου, καταπιάνεται *«με τρέχοντα θέματα, το μπούλινγκ στο σχολείο, τον ρατσισμό, την ξενοφοβία των γονιών απέναντι σε μαθητές-προσφυγόπουλα, αλλά και τη συγκινητική αλληλεγγύη, τον εθελοντισμό»*, όπως έγραψε «Το Βήμα της Κυριακής».

1. Με τον άνδρα της Γ. Σεβαστίκογλου και τα παιδιά της, Ειρήνη και Πέτρο, το 1962 στην Οδησσό. **2.** Το 1953, στη Βενετία. **3.** Η Αλκη Ζέη συνύφανε μοναδικά στο έργο της το παραμύθι με την πολιτική και κοινωνική ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας

Ο τελευταίος μεγάλος περίπατος της Αλκης Ζέη

Η μεγάλη κυρία της παιδικής και εφηβικής λογοτεχνίας έφυγε από τη ζωή σε ηλικία 96 ετών αφήνοντας πίσω της ανεκτίμητη κληρονομιά

ΤΟΥ
ΓΡΗΓΟΡΗ ΜΠΕΚΟΥ

Μεσοπόλεμος, Αθήνα, σε κάποιο αστικό σπίτι της Κυψέλης. Η μικρότερη κόρη της οικογένειας αναλαμβάνει να συντάσσει εκείνη τις ερωτικές επιστολές της Θοδώρας – της υπηρέτριάς τους που δεν ήξερε γράμματα – προς τον Πυθαγόρα. Πάνω σε εκείνο το μαρμάρινο τραπέζι της κουζίνας, φορώντας ακόμη τα άσπρα σοσόνια της, κρατώντας στο χέρι ένα μολύβι φάμπερ νούμερο δύο και ζυγιάζοντας καλά τις λέξεις, η *Αλκη Ζέη* έγινε συγγραφέας.

Η μεγάλη κυρία της παιδικής και εφηβικής λογοτεχνίας στη χώρα μας, μία από τις σπουδαιότερες προσωπικότητες των σύγχρονων γραμμάτων μας, η αγαπημένη μικρών και μεγάλων, πολυβραβευμένη και μεταφρασμένη στο εξωτερικό, εκείνη η δημιουργική ως το τέλος γυναίκα, η οποία ανάθρεψε με τα βιβλία της πολλές γενιές Ελλήνων, έφυγε από τη ζωή σε ηλικία 96 ετών. Τον θάνατό της ανακοίνωσε λίγο μετά τα μεσάνυχτα της Πέμπτης 27 Φεβρουαρίου ο **Νώντας Παπαγεωργίου**, ο εκδότης του Μεταιχμίου, με μια λιτή ανάρτηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που πυροδότησε ένα τεράστιο κύμα θλίψης μα και λατρείας για την απώλειά της.

Πολύπλευρη σημασία

Η γενιά της Μεταπολίτευσης κυρίως – όχι όμως μονάχα αυτή, εδώ έγκειται η πολύπλευρη σημασία της συγγραφέως – ανακάλεσε ακαριαία την παιδική της ηλικία, την αθωότητά της, κι αυτό που αντίκρισε ήταν η μορφή της Αλκης Ζέη. Δηλαδή, η μορφή μιας πνευματικής γιαγιάς με τις υπέροχες και κλασικές πλέον αφηγήσεις της, αφηγήσεις που αναδύονται από τον νου και την καρδιά, αφηγήσεις που συγκροτούν ένα έργο αρτιότατο και καλαίσθητο, το οποίο συνύφανε μοναδικά το παραμύθι με την πολιτική και κοινωνική ιστορία της Ελλάδας στον εικοστό αιώνα, ένα έργο απέριττο και προοδευτικό μέσα από το οποίο διαμορφώθηκαν *και* αναγνώστες *και* πολίτες.

Μακρύς περίπατος

Η Αλκη Ζέη, πλήρης ημερών και σεβασμού, ολοκλήρωσε τον περίπατο του βίου της, έναν περίπατο μακρύ και περιπετειώδη. *«Ασ' τους να λένε. Δεν έφυγες, Αλκη. Κρύβεσαι μόνο. Κρύβεσαι στις σελίδες των βιβλίων σου κι εκεί, χαμογελαστή, μας περιμένεις για να μας ξεναγήσεις στις μνήμες σου και να μας ψιθυρίσεις τα μυστικά σου. Θα ερχόμαστε συχνά. Δε θα σ' αφήσουμε μόνη»* ανέφερε ο γνωστός συγγραφέας **Ευγένιος Τριβιζάς** αποτίνοντας φόρο τιμής στην ανεκτίμητη κληρονομιά που αφήνει πίσω της.

Στην οδό Κέας

Η Αλκη (Αγγελική) Ζέη γεννήθηκε στην Αθήνα στις 15 Δεκεμβρίου του 1923, *«στην οδό Κέας, στην πλατεία Κολιάτσου»*. Ο πατέρας της Ζήνων καταγόταν από την Κρήτη, ενώ η μητέρα της Ελλη από τη Σάμο, όπου η μετέπειτα δημοφιλής συγγραφέας πέρασε τα πρώτα παιδικά της χρόνια. Από εκείνη την περίοδο ακριβώς είναι εμπνευσμένο και το πρώτο της μυθιστόρημα *Το καπλάνι της βιτρίνας* (1963).

Η Αριστερά

Η επιστροφή της Αλκης Ζέη στην πρωτεύουσα σηματοδότησε και την αρχή των ποικίλων συναντήσεών της με εμβληματικούς ανθρώπους της εποχής, των γραμμάτων και των τεχνών. Με τη *Ζωρζ Σαρή*, για παράδειγμα, εκτός από ομότεχνες στην πορεία, είχαν υπάρξει βασικώς συμμαθήτριες και φίλες. Από πολύ νωρίς, μες στην Κατοχή, άρχισε να φαίνεται η έφεση της Αλκης Ζέη στο γράψιμο. Κι από πολύ νωρίς, επίσης, άρχισε η μύησή της στην Αριστερά. Κρίσιμο ρόλο στην τελευταία διαδραμάτισε η *Διδώ Σωτηρίου* που είχε παντρευτεί τον θείο της, τον Πλάτωνα, ο οποίος ήταν αδελφός της μητέρας της αλλά και νονός της.

Οι σπουδές

Η Αλκη Ζέη σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, στη Δραματική Σχολή του Ωδείου Αθηνών και κατόπιν σεναριογραφία στο Κινηματογραφικό Ινστιτούτο της Μόσχας. Τον Νοέμβριο του 1945 παντρεύτηκε τον θεατρικό συγγραφέα και σκηνοθέτη Γιώργο Σεβαστίκογλου και απέκτησαν μαζί δύο παιδιά. Μετά τον εμφύλιο πόλεμο, από τα μέσα της δεκαετίας του 1950 ως τα μέσα της δεκαετίας του 1960, ακολούθησαν τα χρόνια της εξορίας στη Σοβιετική Ενωση, στην Τασκένδη και στη Μόσχα με τον άντρα της, ενώ, από το 1967 και μετά, η αυτοεξορία στο Παρίσι της Γαλλίας, εξαιτίας της χούντας των συνταγματαρχών.

«ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΔΙΝΟΥΝ ΤΗΝ ΨΥΧΗ ΤΟΥΣ ΓΙΑ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΟΥΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ»

Σε παλαιότερη συνέντευξή της στην εφημερίδα, το 2011, η Αλκη Ζέη είχε δηλώσει: «Απορώ ακόμη πώς τα νεότερα παιδιά, που διαβάζουν όλο για βρικόλακες και μαγικά, διαβάζουν τα δικά μου βιβλία. Αυτό οφείλεται στους δασκάλους, αλλιώς τα παιδιά δεν θα διάβαζαν καθόλου. Γυρίζω την Ελλάδα από άκρη σ' άκρη. Πήγα στην Αστυπάλαια, στη Ρόδο, στην Κω, στην Κάλυμνο, στην Καστοριά και είναι συγκινητικό να βλέπεις σε αυτά τα μικρά μέρη δασκάλους να δίνουν την ψυχή τους για να κάνουν τα παιδιά να διαβάσουν». Σε τι συμπέρασμα είχε καταλήξει η ίδια; Ενδιαφέρονται τα σημερινά παιδιά για την ελληνική ιστορία; «Πιο πολύ τα ενδιαφέρει η ιστορία των ηρώων και όχι η ελληνική ιστορία. Με ρωτούν τι απέγιναν ο Πέτρος και οι άλλοι. Πάντως σήμερα τα βιβλία μου κυκλοφορούν πολύ περισσότερο από ό,τι αμέσως μετά τη Μεταπολίτευση, γιατί τότε ο κόσμος δεν είχε συνηθίσει το παιδικό βιβλίο να ασχολείται με τέτοια θέματα. Το "Καπλάνι της βιτρίνας" [...] ουσιαστικά κυκλοφόρησε μετά το 1978, γιατί τότε θεωρούσαν ότι στα παιδιά δεν μπορούμε να μιλάμε για μείζονα θέματα, για τον Μεταξά, τη δικτατορία, τον βασιλιά. Ακόμη και αριστεροί φίλοι μου δεν το έδιναν τότε που πρωτοκυκλοφόρησε στα παιδιά τους. Μετά τη Μεταπολίτευση, όσο προχωρούσε ο καιρός, τα παιδιά ενδιαφέρονταν περισσότερο γι' αυτά τα θέματα».

ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ, Διεύθυνση:Μιχαλακοπούλου 80
Τηλέφωνο:2113867000, Email:tovima@dolnet.gr, Σελίδες:56, Εμβαδό:109029, Circulation:55380